

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 ■ โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 ■ โทรสาร 0-259-6172

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรศัพท์/โทรสาร 02-259-6172

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 9 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2562 หน้า 13 มูลค่าข่าว 1,010,492.-

‘วิหารเซียน’

ศิลปะ วัฒนธรรม ตำนาน
อารยธรรมจีน-สยาม ในสายตาผู้เชี่ยวชาญ

อนุสาวรีย์ท้าวสุทนต์ หรือ วิหารเซียน จ.ชลบุรี

นับว่าน่าจับตาอย่างยิ่ง ที่ทางสาธารณรัฐประชาชนจีนส่งมอบโบราณวัตถุสำคัญ อายุกว่า 2,200 ปี ที่ขุดค้นพบ ณ สุสานจักรพรรดิฉินที่ เมืองซีอาน มณฑลชานซี และแห่งอื่น รวม 133 ชิ้น มาจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ในนามนิทรรศการพิเศษ “จีนที่ยิ่งใหญ่” จักรพรรดิองค์แรกของแผ่นดินจีน กับกองทัพทหารดินเผา และเปิดให้คนไทยแห่ไปชมเป็นขวัญตา เมื่อกลางกันยายนที่ผ่านมา

ทว่ายังมีอีกแห่งไม่ไกลไม่ไกล 150 กม. จาก กทม.ถึงเขาชีจรรย์ เมืองชลบุรี มีวิหารเซียน “อนุสาวรีย์ท้าวสุทนต์” สถานรวบรวมศิลปะไทย-จีนชั้นสูงที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งในไทย จากแรงบันดาลใจของ **สง่า กลกอบเกียรติ** เพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดี ถิ่นบุญคุณต่อของชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยในแผ่นดินสยาม ทั้งต่อชาติ ราชวงศ์ และองค์พระมหากษัตริย์ราชเจ้า

วิหารเซียนแห่งนี้ จัดแสดงทั้งโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

การตกแต่งสอดผสานอย่างกลมกลืน โดยรัฐบาลจีนได้มอบของมีค่าจำนวน 328 ชิ้น รวมของไทยและต่างประเทศอีกกว่า 1,000 ชิ้น ควรค่าอย่างยิ่งที่จะได้ศึกษา ด้วยเหตุที่ว่าไทย-จีนมีสัมพันธ์อันยาวนานในทางประวัติศาสตร์ กระแสธารแห่งวัฒนธรรมของ 2 ชาติติดกอบแนบแน่น เมื่อจีนเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร แห่งพระมหากษัตริย์ราชเจ้า ก็ได้นำเอารากฐานศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมมาสู่สยาม หลอมรูปแบบเข้าด้วยกันอย่างน่าสนใจ

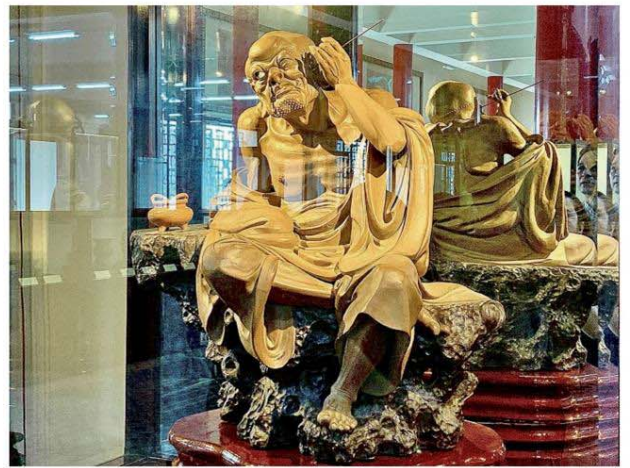
เป็นโอกาสดีที่ได้ฟังคำอธิบายจากผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์และศิลปะจีนอย่าง **ผศ.นวรรตน์ ภักดีคำ และ รศ.ดร.ศานติ ภักดีคำ** ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นวรรตน์เริ่มด้วยการอธิบายภาพเขียนหุ่นขี้ผึ้งเขียนอันเป็นตำนานของเทพเจ้าจีน

“เขียนของจีนมีอยู่ 5 ชิ้น เป็นเขียนขั้นต้น คือ ‘กุ้ยเซียน’ เป็นเขียนที่เกิดจากฝีมือช่างจิ้งจอกแปลงร่าง

ป้ายหน้าทางเข้าวิหาร มุมซ้ายปรากฏชื่อ “ผู้เจีย” น้องชายของ ผู้อี้ หรือ “ปุย” จักรพรรดิองค์สุดท้ายของจีน

พระอรหันต์ปางแคะหู สื่อถึงการไม่รับรู้เรื่องราวอันวุ่นวายของโลก

พระแท่นบัลลังก์ในท้องพระโรง พระราชวังกรุงปักกิ่ง สำหรับพระจักรพรรดิประทับ
จาเสด็จออกว่าราชการแผ่นดิน

พศ.นวรรตน์ ถักตีคำ คณะมนุษยศาสตร์ มศว นำชมศิลปะจีน

นางพญางูขาว สามารถแปลงร่างเป็นคนได้ชั่วคราว แต่ก็ยังมีนิสัยสัตว์อยู่ ต่อมาคือ ‘เหรินเซียน’ คนบำเพ็ญพรต เจริญภาวนาเจ้าของมูลนิธินี้ก็ถือว่าเป็นเซียนคนหนึ่ง เป็นคนที่บำเพ็ญพรตจนเป็นเซียน” นวรัตน์ผายมือไปทางรูปปั้นที่เรียงรายอยู่เบื้องหน้าก่อนจะเล่าต่อว่า “อีกชั้นเป็นเทวดาเรียกว่า ‘เสินเซียน’ ส่วน ‘ตี้เซียน’ เป็นคนทั่วไป ‘เทียนเซียน’ อยู่บนสวรรค์เรียบร้อยแล้ว ไม่สามารถที่จะแปลงร่างเป็นอะไรได้อีก อยู่บนสวรรค์เป็นลูกน้อง จินเซียนอยู่ใต้ ”

ศานติ เสริมว่า คนที่เป็นปิ๊เยเซียนอยู่คนละราชวงศ์กัน คนที่มุ่งหนังสือ คือ หลี่เถียวโกว หรือ หลี่ทีก๊วย เป็นปิ๊เยเซียนคนแรก ที่

ไปเรียนวิชากับเล่ากุง จะได้น้ำเต้าอันเป็นของวิเศษ

“เวลาไปศาลเจ้าจีนจะมีน้ำเต้าเอาไว้เผา ลัทธิเต๋าทือว่าน้ำเต้าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ อะไรที่ผ่านน้ำเต้าจะบริสุทธิ์เหมือนขี้ผึ้งถ่วงหม้อของบ้านเรา แต่ของเต๋าดูดเข้าน้ำเต้าเดี๋ยววิญญาณที่ไม่ดีก็จะกลายเป็นดี” นวรัตน์เล่าโยงมุมความเชื่อที่คล้ายคลึงกับไทย

ก่อนจะพาเข้าด้านใน ผ่านประตูประดับรูปหยินหยางสีดำ-ขาว โดยมี 2 แม่ทัพราชวงศ์ถังยืนเฝ้าประตู ก่อนจะเจอกับจุดโลกบาล ทั้ง 4 องค์ แต่ละองค์จะมีชื่อ ชื่อเทพเหล่านี้เป็นภาษาสันสกฤตที่ทับศัพท์เป็นภาษาจีนอีกที เทวดาจีนส่วนใหญ่ในยุคแรกจะดึงคนจากพุทธศาสนาไปใช้ผสม จีนรับพุทธศาสนาในยุคที่ยังเป็นภาษาสันสกฤต ไม่เหมือนของเราที่รับในยุคหลังจึงเป็นภาษาบาลี เช่น จุดโลกบาล “มู่ลิ่งซิง” เป็นชื่อภาษาจีนที่ทับศัพท์มาจากคำว่า

“มหาราช” หรือท้าววิรูปักษ์มหาราช มู่ลี้ (คำหน้า) แปลว่า มาร ทับศัพท์มาจากท้าวทั้ง 4 ดูจากอาวุธและเครื่องแต่งกาย คำต่อท้ายเป็นชื่อที่บ่งบอกว่าแต่ละองค์ทำหน้าที่อะไร เช่น ดัดฟันเพื่อที่จะเอาเสียงขับ หน้าจิ้นเวลาปราบผี จะมีฝ่ายธรรมะและฝ่ายอธรรม ฝ่ายธรรมะจะดัดฟัน แล้วฝ่ายอธรรมจะปวดหัวทนต์ไม่ได้

ศานติ บอกว่า จุดโลกบาลของจีนมีที่มาอยู่ 2 คติที่ คือ คติของอินเดียที่ผ่านมาทางพุทธ ส่วน มั่วลี้ คือคติสายลัทธิเต๋า ปรากฏในหนังสือคัมภีร์ที่ชื่อว่า “ห้องลีน” เป็นนิยายที่เขียนในราชวงศ์หมิงอีกที คติที่เรียกว่า มั่วลี้ ได้รับอิทธิพลพุทธแล้วเอามาดัดแปลงเพิ่ม

นวรัตน์ บอกว่า เทวดาทั้งหมดในลัทธิเต๋ามาจากนวนิยายเล่มนี้ “โจอู่หว่ง” คือ กษัตริย์ราชวงศ์สุดท้ายของราชวงศ์ซาง และ “เตียอู๋ออง” ปฐมกษัตริย์ของราชวงศ์โจว เดิมเคยเป็นขุนนางของโจอู่หว่ง แต่ทนเห็นกษัตริย์ที่ทรราชไม่ได้ จึงลุกขึ้นสู้ เมื่อปราบได้ก็ขึ้นสถาปนาเป็นราชวงศ์โจว แต่งตั้งคนที่ช่วยรบทั้งหมดเป็นเทวดา

หลักฐานที่ระบุว่า กระทรวงวัฒนธรรมของจีน มอบโบราณวัตถุ 328 รายการ แก่ นายสง่า กลูกอบเกียรติ เพื่อจัดแสดงที่วิหารเซียนแห่งนี้

“เทวดามาจากนวนิยาย แต่เชื่อว่าไว้แล้วเป็นอย่างดีนั้นเป็นอย่างนี้ ถามว่าทำไมคนจีนถึงจุดธูปไหว้ ก็มาจากตำนานของปิ๊เยเซียนที่บอกประชาชนเอาไว้ว่า ถ้าอยากได้ให้จุดธูปไหว้ คนจีนก็เลยมาเป็นทำธูป 1 ห่อมีก็ดอกก็เท่านั้น ส่วนเสียงเซียมซีในยุคแรก หาคำตอบอะไรไม่ได้ก็เซียมซีเอาไว้ก่อน เรื่องหยินหยาง ในคัมภีร์อี้จิง คือการเสี่ยงทาย มีโยนเหรียญว่าหาย ยังมียกขรรจีนสลักบนกระดองเต่า-กระดูกสัตว์ เผาไฟ แล้วตีความจากรอยแตกของกระดองว่าไปทะเลตัวไหนบ้าง

โดยตัวอักษรจะเป็นเหลี่ยม เมื่อเป็นยุคโลหะใช้การหล่อสำริดเป็นแม่พิมพ์ ตัวอักษรจึงชัดเจน พอมาถึงจีนยังมีตัวอักษรที่เป็นโลหะอยู่ แต่ดัดแปลงให้ง่ายขึ้นให้เป็นหนึ่งเดียวทั้งประเทศ เป็นตัวอักษรต้นเค้าของตัวอักษรแบบปายในวิหาร อ่านง่าย มาตั้งแต่ราชวงศ์ฉินจึงตอบไม่ได้ว่ายุคไหน ต้องดูว่าคำนั้นใช้ในยุคนั้นหรือไม่ อีกอย่างคือ มียุคนี้แต่เขียนด้วยศิลปะแบบยุคนั้น ถือว่าเป็นศิลปะการเขียนพุทกันจีน

ก่อนจะเลี้ยวซ้ายไล่ไปดู 18 อรหันต์ ที่จัดแสดงในตู้กระจก อาทิ “พระอรหันต์นอนอยู่บนใบกล้วยฟังพระไตรปิฎก” สื่อถึงมุมมองการบรรลุ จิตหลุดพ้น ที่ว่า ถ้ายึดมั่นถือมั่นในคัมภีร์ก็จะไม่หลุดพ้นเสียที ฉะนั้นก็วางคัมภีร์ลงนั่งฟังไม่สนใจว่าคัมภีร์คืออะไรแล้วหลุดพ้นไปเลย ถัดมาคือ “ปางข้ามแม่น้ำ” ข้ามได้ก็บรรลุได้ ยังมี “ปางนั่งวิปัสสนา” ปางอย่างหยาบ สื่อว่า อย่าฟังเรื่องราวให้มาก อะไรที่เข้าหูไปก็แค่ออกให้หมด ไปจนถึง “ปางเล่นกับสิงห์โต” เปรียบว่า จิตเสมือนสัตว์ร้าย ถ้ารู้จักควบคุมก็สามารถทำให้เป็นฝ่ายดีได้ เหมือนสิงห์โตที่เล่นได้ หยอกเล่นได้ คล้ายกันยังมี “ปางเล่นมังกร” ที่ตามความเชื่อจีนมองว่า คือการที่พระอรหันต์ปราบเทวดาโลคอล ส่วน “ปางถือบาตร” ให้คนทำทานเพื่อไปทำทานต่อ ปางต่อมาเน้นที่ชาน นั่งนิ่งๆ ไม่ให้เรื่องภายนอกเข้ามากระทบตัว ไม่ต่อความยาวสาว

รูปปั้นทหารของจีนชื่อยองเต้ ขุดพบเมื่อ ค.ศ.1974 ที่ซานเมืองซีอาน

ความยึด เป็นต้น

นารัตน์ ตั้งข้อสังเกตอีกว่า พุทธศาสนาของจีนพิเศษกว่าไทย เพราะไทยอะไรที่เป็นพุทธศาสนาดูจับต้องไม่ได้ ดูเพื่อเอาไว้นั่งอย่างเดียวนะ อย่างคนไทยเชื่อสายจีนจะไม่เอาน้อยหน้าไว้เจ้า เพราะถือคติว่ามีเมตตาเยอะ มียาง ไม่เป็นมงคล แต่ของจีนเรียกว่า ‘ลูกศากยมุนี’ บอกว่าตุ้มที่เปลือกน้อยหน้าเหมือนพระโมลีของพระพุทธเจ้า

“แต่จีนก็เป็นสังคมนิยมที่แปลก มีทุกศาสนาทุกความเชื่อ เทพเจ้าเยอะกว่าไทย อย่าง “กวนอู” ตามตำนานคือเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ มั่นคง เทียงธรรม เหตุที่กวนอูถูกยกมาเป็นเทพ เพราะฮ่องเต้ราชวงศ์ต่างๆ เลื่อนยศกวนอูทุกปี เป็นเครื่องมือในการบำรุงขวัญกับขุนนางอย่างหนึ่ง เป็นเครื่องมือทางการเมือง อารมณ์แบบพันท้ายนรสิงห์ ซึ่งได้ผลทางจิตวิทยาว่าทำแบบนี้ ซื่อใจขุนนางได้”

“ให้ขุนนางจงรักภักดี แล้วจะได้รับความดีความชอบ ใช้ความเชื่อแบบนั้นในการรวมขวัญมาเป็น 1,000 ปี ก็เลยฝังอยู่ในดีเอ็นเอของคนจีน เสมือนว่าเป็นเทพองค์หนึ่งที่ขอได้” ศานติเสริม

ถัดมามีเครื่องสัมฤทธิ์ต่างๆ เช่น ที่วางกำยานเพื่อไล่ความอับในบ้าน มีทะเล ที่คล้ายม้านิลมังกรของไทย ซึ่งข้างหลังขัดมัน สองเป็นกระเจกได้ รวมทั้ง “หู” และ “เทอ” ภาชนะบรรจุเหล้าในพิธีกรรม และภาชนะใส่ของเหลว

“เครื่องสัมฤทธิ์จะหมดไปตั้งแต่สมัยฮั่น ราชวงศ์ถังจะออกแนวเครื่องดินเผา ตุ๊กตา หลากสี ยุคที่สัมฤทธิ์รุ่งเรืองจะมี เชี่ย ขาง โจว ส่วนดินก็ยังไม่รุ่งเรืองอยู่ ต้นฮั่นมีอยู่แต่ไม่มาก

แต่เมื่อราชวงศ์ถังเครื่องสัมฤทธิ์จะไม่ค่อยมี เพราะจีนใช้นโยบายเอาเครื่องสัมฤทธิ์ไปทำอาวุธ ถึงก็เหมือนกัน เอาไปทำอาวุธแล้วใช้ดินเผา ซึ่งเครื่องสัมฤทธิ์ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะ เป็น เชี่ย ขาง โจว ฮั่น ฉิน เป็นเครื่องใช้สำหรับราชสำนัก

ใช้ในพิธีกรรม” นารัตน์อธิบาย

ทั้งหมดนี้ สะท้อนพัฒนาการก่อนรวมชาติยุคราชวงศ์โจวตะวันออก ก่อนยุคราชวงศ์ที่แบ่งแคว้นอย่างเอกเทศ ซึ่งยังมีอีกหลายชิ้นที่บ่งชี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อันเป็นปัจจัยส่งเสริมให้รัฐฉินกลายเป็นจักรวรรดิที่แข็งแกร่งในเวลาต่อมา

โดยชิ้นที่นำมาจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และที่นี้ก็มีให้ชมเช่นกัน คือ หุ่นดินเผาทหาร “จากรายละเอียดมีความใกล้เคียงกับของที่นำมาจัดแสดง แม่ทัพ กองธนู สวมชุดธรรมดาไม่มีเสื้อเกราะ ไม่มีหมวก ซึ่งจะตายก่อนเพราะอยู่ข้างหน้าสุด เอาไว้ยิงระยะไกล โดยลูกธนูก่อนราชวงศ์ฉินจะเป็นทองเหลือง (สัมฤทธิ์) อย่างเดียว แต่ของฉินจะเป็นลูกธนูเคลือบตะกวด กะเอาให้ตายให้แน่ เพราะอย่างอื่นปึกเข้าไปไม่มีพิษ” นารัตน์เล่า

ก่อน **ศานติ** จะเสริมว่า ท้าพของจีนในช่วงสมัยนั้นจะมีการแบ่งกองเพื่อเข้าโจมตี มีตัวหน้าไม้และพลธนูไว้ข้างหน้า ซึ่งเป็นอาวุธชุดสำคัญของฉิน ในหนังสือโรยธงธนูเข้าไปเพื่อฆ่าไปก่อนหนึ่งรอบ ก่อนให้พลทหารม้า ทหารราบตามเข้าไป

มาถึงกำแพงเมืองจีน ที่นารัตน์ยกประวัติศาสตร์มาแล้วว่า ไม่เคยกันข้าศึกได้ไม่ว่าจะยุคใดก็ตาม

“ที่เข้าประตูอันมาได้ เพราะทหารอื่นที่เปิดประตูให้เขาเข้ามาเอง ไม่ต้องปีนกำแพงให้เหนื่อยแต่อย่างใด ตอนนี้อยู่งบประมาณในการซ่อมแซมกำแพงเมืองจีนจึงยกเลิก และเอางบประมาณไปช่วยเหลือประชาชน จึงเลิกซ่อมยาวจนกระทั่งมาเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน”

อีกชิ้นที่มีเหมือนพิพิธภัณฑสถานฯ คือรถม้า แต่ของพิพิธภัณฑสถานฯ จะเป็นอัตราส่วน 1 : 2 ที่นี้เป็นอัตราส่วน 1:4 เป็นรถม้าที่มีคนขี่ข้างหน้า อาจจะมีที่นั่งสำหรับแม่ทัพบัญชาการรบอยู่ข้างหลัง

ตรงกลางมีเจ้าแม่กวนอิม สัดส่วน 1 : 4 เหมือนที่นำมาจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นารัตน์บอกว่า เจ้าแม่กวนอิมมาจากตำนานพื้นบ้าน แต่ของเราพอถึงเมืองไทย

กลายเป็นเจ้าแม่ไปเลย

“รุ่นแรกจะเห็นหน้าอกและมีขนหน้าอกด้วย แต่แบบนั้นไม่มีในไทย ของไทยเป็นทรงผู้หญิง ซึ่งที่จีน ยังมีทั้งสอง ซึ่งคนที่นับถือกวนอิมในจีนกินเนื้อ คนได้หวั่นก็กินเนื้อ คนไทยพิเศษอยู่ประเทศเดียวไม่กินเนื้อ”

จากนั้น นวรัตน์พาชม สุสานจีนซี ก่อนจะเล่าด้วยมุมมองที่เคยไปสัมผัสถึงซีอาน “สุสานจีนซีที่เมืองซีอานตอนชุดเจอไม่ได้ยื่นเป็นระเบียบเรียบร้อย ระเนระนาดหมดแล้ว มีบางส่วนที่หุดหู้คือสุสานส่วนหน้าที่มีกระดูกม้า 8 ตัว ทับกันคือม้าจริงไม่ใช่ดินเผา ที่ชุดมาตอนแรกเห็นสีแดงสีน้ำตาลสีน้ำเงินก็เลือนหาย ตอนที่ไปดูปี 1996 ยังมีสีอยู่ล่าสุดไปดูไม่มีสีแล้ว หลงเหลือเพียงแค่มุมอับ จีนจึงเอาไปไว้เก็บบางส่วน สุสานที่เวนคืนส่วนหลังจึงไม่ชุดจนกว่าจะมีกรรมวิธีรักษาสภาพสีได้ แต่ก็ยังไม่พบวิธีใด”

คือส่วนหนึ่งของวิหารเซียนแห่งนี้ ที่นับเป็นแหล่งรวบรวมสิ่งสะท้อนความยิ่งใหญ่ของอารยธรรมจีน ควรค่าอย่างยิ่งแก่การศึกษาวัฒนธรรมและความเชื่อผ่านศิลปวัตถุ

อธิษฐาน จันทร์กลม